

ÖĞRENCİLERE DİSİPLİN KAZANDIRMA ÖĞRETMEN BROŞÜRÜ

Disiplin en basit şekliyle "eğitim" demektir. Diğer bir deyişle "öğretici, düzenli davranış ve yetkinlik kazandırıcı yetiştirme" demektir. Disiplin kelimesi genel olarak öğrencilerin kontrolsüz davranışlarını kontrol altına almak şeklinde yorumlanmaktadır. Oysa disiplinin, etkili olabilmesi için bundan daha fazlasını ifade edebilmesi gerekmektedir. Humphreys'e göre disiplin başkalarının bireyi kontrol etmesi değil, bireyin kendi kendini kontrol edebilmesidir(Celep,2000:108-109). Nelson, Lott ve Glenn ise buna pozitif disiplin adını vermişlerdir. Pozitif disiplin, çocukların kendi hareketlerini kontrol edebilmelerine ve problemlerini çözmelerine yardımcı olan bir yönetim tekniğidir(Dinçer, Çağlayan2004: 1).

Öğrenci merkezli yeni anlayışta sınıf yönetimi dendiğinde "pozitif disiplin" anlaşılmaktadır. Pozitif disiplinin amacı, yardımlaşmaya ve iş birliğine kapalı, saldırgan, iç denetimden yoksun, özgüven duygusu gelişmemiş, başarısızlığın suçunu başkalarına yükleyen, sorumluluktan kaçan, kurallara uymayan, ev ödevlerini yapmayan, yalan söyleyen, sınıfta ders dinlemeyen, okulu sevmeyen, hatalı anne baba tutumlarından dolayı çeşitli uyum ve davranış bozuklukları gösteren çocuklara rehberlik yapmaktır. Sınıf yönetimi sağduyu, bilgi ve sabır isteyen bir iştir. Pek çok anne baba ve öğretmen sınıfta istenmeyen davranış problemini, yalnız engelleyici, kontrol edilemeyen taşkın ve zarar veren davranışlardan ibaret sanmaktadır. Oysa aşırı çekingen, utangaç, yardımlaşmaya ve iş birliğine kapalı davranışlar da birer istenmeyen davranış örnekleridir.

Sınıfta disiplin olmaksızın çocukların verimli öğrenme yaşantıları gerçekleştirmelerini bekleyemeyiz. Öğrencinin başarısı zeki olmasının ötesinde uyum gösterebilmesine, işbirliği yapabilmesine ve güdülenmesine bağlıdır.

ÖĞRENCİLERE POZİTİF DİSİPLİN KAZANDIRMAK İÇİN ÖĞRETMENLERE ŞU ÖNERİLERDE BULUNULABİLİR:

Öğretmen kendi psikolojik ihtiyaçlarının farkında olmalıdır. Aksi takdirde etkili bir disiplin anlayışı geliştirmekte güçlük yaşar. Örneğin; otorite ihtiyacı yüksek olan bir öğretmen bu ihtiyacının farkında değilse öğrencilerine yönelik katı bir tutum takınabilir. Diğer yandan onaylanma ihtiyacı yüksek olan bir öğretmen öğrencilerin hatalı tutumlarına herhangi bir geri bildirim vermeyip görmezden gelebilir. Bu ve benzeri tutumlar da disiplini olumsuz etkileyebilir.

Sınıfta “ne öğretmeli” değil, “nasıl öğretmeli” nin üzerinde durulmalıdır. Bunun için yalnızca öğretme yöntemlerini bilmek değil, insan davranışları hakkında bilgi sahibi olmak gerekir.

Değişime açık olup kendi görüşlerimizi düzenli olarak sorgulamak ve diğerlerinin düşüncelerine değer vermek olgunluğun ve kişisel gelişmenin güçlü göstergeleridir. Mesleki gelişimimizde bu ilkeyi işler hale getirmek çok önemlidir.

Öğrencinin bazı olumsuz tutum ve davranışlarına odaklanmak yerine olumlu davranışlarına odaklanılmalıdır. Bununla birlikte belirgin disiplinsiz davranışlar görmezden gelinmemelidir. Ancak yapılacak çalışmaların öğrenciye karşı koşulsuz sevgi çerçevesinde gerçekleşmesi gerekir.

Disiplin sorunu olan öğrenciler sosyal olarak uygun modellerle arkadaşlık etmesi için bu özelliklere sahip çocuklarla yan yana oturtulmalı, çalışmalarda bu çocuklarla eşleştirilmelidir.

Her çocukla ilgili hoş giden bir şey bulup onu övmek, çocukların yaptıkları her şeyi mutlaka değerlendirmek, iyi bir şey yaptıklarında veya bir işi bitirdiklerinde yaptıkları şeye ilişkin geri bildirim vermek çocukların kendilerini iyi hissetmelerini sağlar.

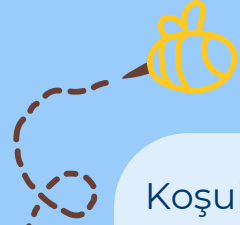

Okulda bağımlı öğrenci davranışları bağımsız davranışlara yeğlenmektedir. Aslında öğrencinin kendi kendisine disipline etmesi amaçlandığı halde buna uygun bir ortam yaratılamamaktadır. Örneğin; okulda pek çok kural daha önce belirlenip sebebi bilinmeyen yasaklara dönüştürülmekte ve yasağın gerisindeki gerçek nedeni öğrencilerin kavrayabilmesi için çaba sarf edilmemektedir. Oysa kurallar sınıfta tartışılabilir ve yasak olmayı gerektiren nedenler öğrencinin kendisi için mantıklı sebeplere dönüştürülerek daha aktif katılımlı bir disiplin sağlanabilmelidir.

Çocuklarımızı kurallara boyun eğen kuralları sorgulamayan zorla uyan kişiler olarak yetiştiriyoruz. Başkaları tarafından konulan kurallara uyduğu zaman başarılı olan, ama kendi kurallarını koyamayan, kendi programını yapamayan; kısaca disiplinde olamayan insanlar yetiştiriyoruz. Disiplin kendini, ilişkilerini, zamanını, gücünü kontrol ederek özgürleşmektir. Bu nedenle başkalarına disiplin uygulamakla değil, kendi hayatını disipline edebilen insanlar yetiştirmekle gurur duymalıyız.

Sevilen ve kişiliğine saygı duyulan çocuk başkalarını sever, onlara saygı duyar. Böylelikle sevgi ve saygı erken gelişim yılları boyunca disiplinin temelini oluşturur. Buna karşılık dayakla ve zor kullanarak davranışı yönlendirme çocuğun korku ve öfke içinde olmasına neden olur. Çocuğa saldırgan olmayı, sorunlarını şiddet yoluyla çözmeyi öğretir. Zayıf vicdan ve ahlak gelişimine yol açar.

Disiplin olumlu ilişkilere bağlıdır. Koşulsuz saygı ve cesaretlendirme çok önem taşır. Çocuklar saygı gördükleri yetişkinleri daha çok dinlerler. Çünkü kendilerini sadece sevenlere değil, saygı gösterenlere saygı gösterme eğilimindedirler. Kendi içimizde barındırmadığımız bir değeri başkasına öğretemeyiz. Bu nedenle eğer çocuklarımızı saygısızlıkla suçluyorsak bu konuda dönüp içimize bakmakta yarar vardır. Örneğin; sorduğu soruyu yanıtlayan bir öğrencisini masasında bir şeyler karıştırarak dinliyormuş gibi yapan bir öğretmen diğer öğrencilerin arkadaşlarını dinlemesini beklememelidir.

Koşulsuz saygıyı engelleyen en önemli etkenlerden birisi etiketlemedir. Etiketleme çocuklarda kendilerini etiketlendikleri biçimde görmeye yol açmakla kalmaz, yetişkinlerin etiketlenmiş olan çocuğun etiketine odaklanmasına ve diğer yönlerini görememesine yol açar.

Ödül ve ceza genelde sonuca dayalıdır. Yani bir çocuk iyi bir şey yaparsa ödül, kötü bir şey yaparsa ceza alır. Oysa disiplin sorunları başarısız çocuklar arasında daha sık görülmektedir. Başarılı çocuklar ödülle doyum sağlarken başarısız çocukların motive edilmesi cesaretlendirme ile olur. Çünkü cesaretlendirme sonucu değil, çabayı ve süreci destekler; övgü ise sonuca bakar. Özellikle ders çalışmakta isteksiz davranan çocuklar ödül alamayacakları veya başarısızlık hissi yaşayacakları için çalışmamayı tercih ederler. Bu çocuklara ödül ceza mantığıyla değil cesaretlendirme mantığıyla yaklaşılması yararlı olur. Cesaretlendirme yaparken olumsuz yorumlardan kaçınmak öğrenciden mükemmeli değil, gelişimi beklemek, güçlü yanları vurgulamak, hatalardan neler öğrenebileceğini öğretmek, bağımsızlığı desteklemek ve öğrencinin başarılı olabileceği durumlar oluşturmak önem taşır.

Disiplinde bir diğer önemli nokta istenmeyen davranışı yapma ihtiyacını azaltmaktır. Sınıf yönetiminde önemli bir disiplin sorunu çıkmaması için bireylerin öncelikle belli başlı psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. Bu ihtiyaçlar kendisiyle ilgili kararları alabilme olan özerklik, kendisini başarılı hissetmesini sağlayan çalışmalar yapabilme olan yetkinlik, kendini bu bir gruba ait hissetme ve ilişki içinde olma ihtiyacını gösteren ait olma, kim olduğu konusunda kendine iyi hissetmeyi gösteren benlik saygısı, yapılan işlerden haz almayı ve severek yapmayı gösteren eğlence ihtiyaçlarından oluşmaktadır. Öğretmenler tarafından yapılacak müdahaleler çocuğun istenmeyen davranışlarının hangi ihtiyaçların karşılanmamasından kaynaklandığı saptandıktan sonra gerçekleştirilmelidir.

Öğretmen ve öğrenci arasındaki işbirliği önemlidir. Öğretmen öğrencilerle güç yarışına girmemelidir. Gücünü otoriter tutumla sağlamaya çalışmaktan ziyade öğrencilerle açık, içten, yanılabilirliğini kabul eden iyi ilişkiler kurarak, sınıfın havasını sosyal olarak iyi yapılandırarak, bazen lider bazen üye olarak ortaya koyabilir.

Sınıfta gürültü olduğu zaman bazı öğretmenler daha yüksek sesle konuşarak gürültüyü bastırmaya çalışmaktadır. Bu durumda öğrenciler de daha yüksek sesle konuşarak birbirlerini duymaya çalışmaktadır. Oysa öğrenciler sesini yükselttiğinde öğretmenin sesini alçaltması, onlar alçalttığında da yükseltmesi gerekir.

Öğrenci sınıfta ders ortasında güldüğünde ya da konuştuğunda bu eylemler yeniden tanımlanabilir. Örneğin gülen öğrenciye kızmak yerine “gülmen ne kadar güzel, çok güzel gülüyorsun, sanırım dersten keyif alıyorsun, gülmeye devam edebilirsin, dersin keyfini çıkar” gibi bir açıklama ile öğrencinin davranışı dersle ilişkilendirilerek yeniden tanımlanabilir

Derste konuşan ya da sınıf içinde gezinen öğrenciye bu davranışı abartması istenebilir. Şöyle ki ayakta gezinen öğrenciden gezilmeye devam etmesi, hatta oturmaması istenir. Böyle bir talepten sonra öğrencinin rahatsız olup karşı tepki verme olasılığı yüksektir. Öğrenci karşıtı tepki vererek yerine oturmaya başlayabilir. Öğrencilerin sadece öğrenme stilleri değil, istenmeyen davranışları da zeka alanları ile ilişkili olabilmektedir. Örneğin; derste çok fazla dalan ya da hayal kuran öğrenciler, öğretmenleri görsel öğeleri hiç yer vermediği için bu ihtiyacını hayal kurarak gidermektedir. Ders esnasında çok hareketli ve yerinde duramayan bir öğrenci ise öğretmene anlatımı gerekli hareketleri içermediği için “ben hareket etmeye ihtiyacı duyuyorum” mesajı vermektedir. Öğretmenler anlattıkları her konuyu sorgulamalı ve her bir zeka alanı için uygun olmasına çaba harcamalıdır.